
Matěj Velek: Studium na FHS je přínosem pro českou demokracii

---

Matěj Velek vystudoval na [Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy](#) [bakalářské studium](#) . Po získání bakalářského titulu pokračoval na fakultě magisterským oborem [Obecná antropologie](#) . Po studiu se živil mimo jiné jako produkční a později jako truhlář. V roce 2013 založil kulturní centrum [Nákladové nádraží Žižkov](#), které tři roky společně se svým týmem řídil. V současné době se svým týmem spravuje [Kasárna Karlín](#) .

Na FHS jsi absolvoval mimo jiné bakalářské studium. Byla to Tvoje první volba?

Nebyla. Na FHS jsem nastupoval v době, kdy FHS bylo ještě IZV. Teprve v prvéku jsme podepisovali papír, že souhlasíme s tím, že z IZV přecházíme na FHS. Původně jsem chtěl studovat přírodní vědy, zejména mě zajímala zahradní a krajinná architektura. Začal jsem studovat v Suchdole na Zemědělské univerzitě, ale s kvalitou studia jsem po prvních čtrnácti dnech byl tak strašně nespokojený, že jsem se rozhodl ukončit ho. Zůstal jsem studovat jen FHS.

Jak ses o fakultě dozvěděl?

Nevím, do jaké míry ten mýtus přetrvává, ale tehdy to byla škola pro ty, co neví, co se sebou, neví, co by, a navíc je třeba nikam nevzali. Tento přívlastek přežíval v celé době mého studia. Hodně často jsem byl jeden z těch, co se měli tendenci dost naštvat, a říkat, že to tak není. Když jsem srovnával nároky, co na nás měla fakulta, a nároky, co měly katedry oborů jako kulturologie na Filozofické fakultě, tak mi to přišlo nefér říkat, že je to škola pro hlupáky. FHS byla pro mě úplně logická volba, protože jsem sice chtěl dělat zahradní architekturu, ale říkal jsem si – vím já, jestli chci být zahradním architektem? Od začátku se mi líbilo hodně věcí, které FHS slibovala. Měl jsem také starší kamarády, kteří IZV studovali. Takže jsem dal i na doporučení.

Vzpomeň si na předmět, který Tě nejvíce bavil?

Těch byla spousta. Hodně mě nebavily některé z těch velkých přednášek, z úvodních kurzů. Strašně rád jsem ale chodil na [Sokolovy přednášky – Člověk a náboženství, Moc, peníze a právo, Úvod do filosofie](#). Napadají mě také *Rozpravy s geometrií* profesora Vopěnky, na ty jsem chodil velmi rád, ony to byly na sebe navazující dva kurzy. Ze začátku to byla antická geometrie a pak barokní matematika. Z těch přednášek s přesahem mě napadá, že mě bavilo chodit na výlety s Václavem Cílkem. Na doporučení jsem začal chodit na filosofické kurzy Zdeňka Neubauera, ten ale nepřednášel na

FHS. Pro specifický přednáškový přístup mě bavily kurzy Ladislava Benyovszkyho. Předností fakulty bylo vždy, že si člověk po dohodě mohl napsat jakýkoliv externí kurz.

A předmět, který byl nejtěžší? Často to bývá historie.

S historií jsem částečně bojoval. Teror pro mě byl i zvládnout *Úvod do ekonomie*. Nebyl to úplně můj obor a nedokázal jsem se v tom najít. Za nás býval hodně těžký překlad, s tím spoustu lidí bojovalo. Nevzpomínám si ale na nic, co by nešlo udělat. Něco bylo bolavé a bylo třeba to odsedět, ale většinově si nepamatuji něco, co by byla buzerace nebo samoučelný drill.

Zúčastňoval ses i mimo studijních aktivit?

Jeli jsme s Hynkem Bartošem a Zdeňkem Kratochvílem jednou na výlet do Německa, na výstavu. Nebyl jsem ale člověk, který by prožíval školu jako to hlavní. Nebyl jsem ale ani jeden z těch, kteří by vystudovali FHS, jak se říkalo, u „bufáče“.

Ptám se proto, že někdy je pro studenty těžké najít si přátele pouze v rámci kurzů.

Z FHS si odnáším několik důležitých přátelství. Nejsou to nutně jen studenti FHS. Někteří ji nikdy nedokončili, byli to takoví ti věční studenti. Mám přátele mezi pedagogy, protože jsem s nimi chvíli působil na filosofickém modulu. Zároveň mám spoustu přátel, které jsem poznal na jiných školách, kam jsem chodil na kurzy. Nemám z FHS svou třídu jako z gymnázia, ale zase ze svojí třídy z gymnázia se pravidelně setkávám s pěti lidmi. Chápu, že ten systém je trochu handicapem, člověk nezakoření mezi svými. Mně to ale nikdy nechybělo a přišlo mi to fajn.

Po bakaláři jsi pokračoval magisterským studiem Obecné antropologie. Neuvažoval jsi o změně školy?

Uvažoval. Hlásil jsem se na filosofii na Filozofickou fakultu, ale neudělal jsem přijímací zkoušky. Popravdě jsem se při přijímačkách dozvěděl pár věcí, které mě namíchly, opět směrem k fakultě. Řekl jsem si, že na to kašlu a na jinou školu se hlásit nebudu. Tehdy jsem to konzultoval s tehdejším děkanem Benyovszkym a prosil jsem ho, jestli bych si mohl svoje studium nastavit tak, jak bych potřeboval vzhledem k zamýšlené práci, on mi řekl, že pokud se na studium dostanu, tak svobodu se splněními povinnostmi mít budu. Po prvním roce, po splnění většiny povinností, jsem odjel na dva semestry do Anglie na Erasmus. Tam jsem měl možnost psát celou diplomku v angličtině a zároveň chodit konzultovat s lidmi, s kterými jsem konzultovat chtěl. Na dálku mi nesmírně pomáhala současná děkanka Marie Pětová a zejména pak Hynek Bartoš, který mi práci vedl. Vrátil jsem se s hotovou diplomkou. Na konec jsem byl rád, že jsem zůstal na „svojí“ fakultě.

Po absolvování magisterského studia jsi mimo jiné působil na FHS jako vyučující, konkrétně kurzu Architektura jako filosofické téma.

Jaké bylo vrátit se na FHS jako vyučující? Přišli Ti studenti jiní, než když jsi tu studoval?

Celé to bylo trochu jinak. Přihlásil jsem se na kurz k Hynkovi Bartošovi a řekl jsem mu, co mě zajímá. On se mě ptal, jaké mám zdroje, řekl jsem mu, že bych chtěl pracovat s jedním antickým textem. On mi na to řekl, že je to úplně skvělé, a rovnou v době, kdy jsem byl bakalář, k textu vypsali seminář, který formálně zastřešoval Hynek s Marií, ale vedli jsme ho společně. De facto jsem učil jako bakalář další bakaláře. Pro mě to byla těžká zkušenost a často jsem si tam „nabil hubu“. V rámci magisterského studia jsme si kurz vypsali s Marií zvlášť pod novým názvem a byl už zaměřený tak, že jsme se snažili postupně procestovat vývoj teorie architektury od jejich počátků po současnost. Pokud vím, tak Marie kurz vede dál s jedním z našich tehdejších kolegů a studentů Jiřím Tourkem. Rozdíl mezi přednášejícím a studentem si nevybavuji. Vybavuji si spíš chvíle, kdy jsem si nebyl jistý, jestli je kurz pro studenty zásadním přínosem. Z druhé strany to pro mě byla obrovská škola a moc mi to pomohlo, jsem za to vděčný i Marii, že do toho se mnou chtěla jít. Rozjeli jsme to jako téma, které na svou pozornost ještě stále čeká.

Po studiu ses živil jako truhlář a restaurátor.

Je to tak, že jsem dokončil diplomku na FHS a nastoupil jsem na doktorát na katedru Filosofie a dějin přírodních věd na Přírodovědecké fakultě ke Zdeňku Kratochvílovi. Po dvou letech v Čechách, kdy jsem vystřídal celou řadu profesí ke studiu – například jsem dělal na tiskovém oddělení pro Ondřeje Lišku na Ministerstvu školství, jsem odjel na rok do Německa na Humboldtovu univerzitu, kam jsem byl pozvaný Philipem van der Eijkem. Nepřešel jsem tam na plnohodnotné studium, jen jsem tam byl na stáži v rámci vlastního grantu. Po návratu jsem už vůbec nebyl schopen zakousnout se do vlastního výzkumu a zjistil jsem, že začínám být vyhořelý. Tehdy jsem se naštěstí hluboce zamiloval do své ženy, tehdy přítelkyně, která mě dodala kuráž, viděla, že se trápím a poměrně se úspěšně žívím rukama jako truhlář a tesař. Přiměla mě, abych se raději věnoval jen tomu. Já jsem se po nějakých vyhocených konfliktech se Zdeňkem Kratochvílem rozhodl, že doktorské studium přeruším. S kamarádkou jsme si pak založili truhlářskou a restaurátorskou dílnu.

Jak ses od těchto profesí dostal k založení kulturního centra

Nákladové nádraží Žižkov?

To spolu vše souvisí. Nikdy jsem nebyl schopen dělat jen jednu věc. V tom strašně obdivuji kamarády, kteří rozjedou zářně svou kariéru a roky ji budují a donesou si ji až do důchodu. Mě baví víc to, že člověk může působit mezioborově a

potkává se s různými inspiračními zdroji. To, že se mi v hledáčku objevilo Nákladové nádraží Žižkov, je souhra toho, že jsem se vždycky zajímal o architekturu. Budovu jsem znal z fotek a půdorysu, ale nikdy jsem ji neviděl ve skutečnosti, ačkoliv jsem bydlel nedaleko. Jeden kolega mě požádal, abych mu našel v Praze vhodné lokace pro jeho podnikatelský záměr. Začal jsem Prahu objíždět na kole a jednoho dne jsem se jen podíval na nádraží. Došlo mi, že by tam šla udělat řada věcí. To bylo půl roku před odjezdem na stáž do Berlína, kde jsem viděl spoustu zajímavých míst. Říkal jsem si, že by bylo fajn přenést kousek té volnosti a svobody do Prahy. S nádražím shodou okolností dostala podobný nápad kamarádka a kolegyně, se kterou jsem se tehdy ještě neznal. Potkali jsem se v kanceláři tehdejšího místostarosty Prahy 3 Matěje Stropnického. Seznámili jsme se a pustili se do toho společně. Od roku 2013 do roku 2015 jsme tam vždy na léto otevřeli prostor veřejnosti s každodenním programem. Bohužel v roce 2015 si náš nápad bez našeho vědomí přivlastnil ředitel Národního archivu Michal Bregant, který to tam řídil další dva roky a dovedl to do bankrotu. Veřejnost se už na nádraží dostane, jen když jede něco nakupovat do velkoskladů. Je to škoda.

V současné době spravuješ Kulturní a společenské centrum Kasárna Karlín, které jste spolu s lidmi z neziskové organizace Pražské centrum řekněme nechali povstat z popela, kde také děláme rozhovor. O co tu v kasárnách tedy jde?

Jde o to, že jsme si díky Nákladovému nádraží Žižkov jako skupina lidí vybudovali unikátní pověst. Celou dobu jsem vše dělali s obrovským nadšením a poctivě, z nuly jsme tam vytloukli něco, co někteří berou s velkou úctou. Je to self-made postup, kdy z ničeho uděláš pojem. Najednou je to pro okolí přístup a postoj, jak se věci řeší. V cizině je to ale běžná praxe, kdy stát poskytuje prostory za symbolické nájemné k něčemu, co považuje za smysluplné a prospěšné. Strašně moc lidí náš odchod z nádraží reflektovalo s velkou poklonou směrem k nám, že jsme si zachovali čistý štít. Tato věc zafungovala jako seriózní záruka pro dva politiky, jedním z nich je bývalý místostarosta Prahy 8 Petr Vilgus, kterému na srdci ležel osud tří památek – Negrelliho viaduktu, Kasáren Karlín a Invalidovny. Všechny ty projekty se mu podařilo rozehýbat. Petr Vilgus mě jednoho dne jednoduše oslovil, s kolegy jsme si záhy našli letecké pohledy na kasárnu a řekli jsme si, že se nám to moc líbí. Tehdy jsem se potkal s tehdejším ministrem spravedlnosti Robertem Pelikánem, který návrh podpořil. Rok jsme vyjednávali o smlouvě na pronájem prostor. Bohužel nemáme v nájmu celou budovu, ale spravujeme „jen“ celé nádvoří a někdejší hospodářskou budovu. Smlouva nám končí v březnu 2020, takže se teď budou rozvíjet nová jednání, věříme, že nás Ministerstvo spravedlnosti v aktivitách dále podpoří. Za dva roky, co tady jsme, jsme objekt částečně zrekonstruovali, každoročně tu státu ušetříme dva až tři miliony za zabezpečení a správu. Je to dočasná aktivita, ale myslím, že je na ní dobře vidět, že má smysl.

Býváš nazýván kulturním developerem. Ztotožňuješ se s tímto termínem?

Honza Vítvar, redaktor Respektu, to takto napsal do reportáže, která byla prvním článkem o kasárnách. Napsal to tam proto, že jsem mu to řekl. Termín jsem se někde dočetl – měl by to být rozdíl mezi obvyklým stavebním developmentem a tím, kdy místo kultivuješ. Dá se to vnímat jako nedestruktivní development. Často současný development znamená, že se vše srovná se zemí, vyhloubí se díra, vyleje betonem a postaví se dům jako každý druhý. Řeší se jen obestavěné metry. Nebojím se říct, že to už není architektura. My tady teď sedíme v bývalém armádním bazénu, vzhledem k tomu, v jakém stavu byl, nebyl použitelný na koupání. Používáme ho na přednášky, promítání kina, na sezení s kafem. To je typ developmentu, který se snažíme dělat. Nikdy bych ale nevěřil, že to označení začne žít vlastním životem.

Obloukem se vrátíme zpět k tvému studiu. Absolventi FHS bývají často společensky angažovaní. Není jim lhostejné, co se se společností a ve společnosti děje. Čím myslíš, že to je?

Nemyslím, že by to nutně souviselo jen s FHS. Myslím, že mě nejvíc formovaly čtyři životní etapy. Je to rodina a dětství, chození do skvělého turistického oddílu, z těchto období mám nejširší okruh přátel. Třetí bylo gymnázium a čtvrté FHS. Tyhle čtyři momenty mého života zformovaly můj charakter. Celá řada hodnot, které jsem si vštípl, dostala na FHS teoretické pozadí, které ti umožní doformulovat si celkový názor. Myslím, že FHS je škola, která je skvělá v tom, že když ji doděláš, tak nemáš pocit, že po tobě studium jen steklo. "Praotci zakladatelé" chtěli vysokoškolské studium v Čechách nějak změnit, proto FHS založili. Možná je to prostě vše zapsáno v genetickém kódu výuky. Teď jsem se po letech viděl v Michalem Lehečkou, je to jeden z mých bývalých studentů, a u nás tady dělal velkou výstavu o migraci. Viděl jsem, že máme identický slovník, velmi podobný způsob uvažování a tak dále a tak dále. Je to velmi kompatibilní skupina lidí. Angažovaní jsme asi všichni různě.

Je něco, co ses naučil na FHS a využíváš to dodnes?

Práce s textem je jedna z těch věcí. Nikdy jsem tolik knih nepřečetl a nenapsal tolik stran textu jako na FHS. Ve chvíli, kdy jsem se rozhodl, že nedokončím doktorské studium, tak jsem byl ale jen zřídka schopen vzít do ruky knihu a číst. Byl jsem přesycený a unavený. Kritické myšlení mi také zůstane už navždy. Pro mě byly hodně signifikantní obě moje stáže, mám pocit, že díky fakultě jsem práci v cizojazyčném prostředí zvládnul. Člověk si poradí s něčím, co mu je zpočátku nesrozumitelné. Také zážitek těch vícero disciplín, které si musí během studia osvojit. Obecně si myslím, že studium na FHS jako takové je přínosem pro českou demokracii. To je odpověď i na předchozí otázku. V důsledku zážitku studia na FHS jsem si začal vážit demokracie a svobody. Jestli něco vnímám jako zásadní, tak je to péče o ni. Svoboda a s ní spojená odpovědnost – jako tady v Kasárnách Karlín. Je to moje splátka dluhu za to, že jsem mohl tu školu studovat. Myslím si, že tady poměrně úspěšně a v celku s minimálními náklady pomáháme v Čechách vytvářet výrazně lepší prostředí pro život.

Sára Wienerová
20. 2. 2019